

74
ELSŐ

ÉRTESÍTÉS

A

KOLOZSVÁRI M. K. KÖZÉPTANODAI

TANÁRKÉPEZDÉRŐL.

KIADTA

SZAMOSI JÁNOS,

IGAZGATÓ.

KOLOZSVÁRTT,

NY. STEIN J. M. K. TUD. EGYET. NYOMD. AZ EV. REF. TANODA BETŪIVEL.

1874.

B 115708

ELSŐ

É R T E S I T É S

A

KOLOZSVÁRI M. K. KÖZÉPTANODAI

TANÁRKÉPEZDÉRŐL.

KIADTA

SZAMOSI JÁNOS,

IGAZGATÓ.

KOLOZSVÁRTT,

NY. STEIN J. M. K. TUD. EGYET. NYOMD. AZ EV. REF. TANODA BETŪIVEL.

1874.

I. A tanárképezde története.

A kolozsvári tudomány-egyetemet alapító 1872. XIX. törvény-cikk 3. §-ában kimondta, hogy az egyetem bölcészet-, nyelv- és történettudományi, meg a matematikai és természettudományi karaihoz kapcsolva gymnasiumi tanárképezde állittatik fel.

Ennek következtében nm. TREFORT ÁGOSTON minister úr az egyetem megnyitására vonatkozó, 1872. október 7. kelt 26239. sz. leiratának 9. pontjában felhívta az említett tudomány-karokat: „hogy az iránt, valjon a (mellékletben leküldött budapesti) szabályzat*) értelmében a képezde már e folyó (187²/₃) tanév alatt az ottani viszonyokhoz képest életbe léptethetik-e, mielőbb véleményes jelentést tegyen, s igenlő esetben a szabályzat részleteinek fogamatba vételére tegyen javaslatot; magától értetvén, hogy ez utóbbi esetben is egyelőre csak az egyes szaktudományokra vonatkozó képezdek állithatók fel, s a paedagogiai szakosztály csak akkor fog életbe léptethetni, ha abba az egyes szaktudományi képezdeket végzett növendékek vétethetnek fel.“

A két kar ez ügyet beható tárgyalás alá vevén, a bölcészeti 1872. november 19-diki üléséből, a természettudományi pedig 1872 november 20-diki üléséből azon, mindenben egyező, felterjesztést tették, hogy a tanárképezde az 187²/₃. tanévben rendszeresen még nem léphet életbe, mert a szabályzat 8. §. szerint rendes tagja a képezdének csak az lehet, ki legalább egy évet töltött az egyetemen kellő eredménnyel. Minthogy azonban a tanárképezdének fellállítása égető szükség, indítványozza a két kar: hogy az 187²/₃ tanév nyári felében nyitassék meg egy némi tekintetben előkészítő folyam rendkívüli tagokkal, kik már félévet töltöttek szaktanulmányuk mellett, s kiknek a nyári félévre 100—100 forint rendkívüli jutalomdíj helyeztetnék kilátásba.

*) Olvasható a „Budapesti Közlöny“ 1870. 120. 124. és 125. továbbá 1872 121. számában s az országos középtanodai tanáregylet közlönye mellett megjelent „Rendeletek tárá“-ban 1870. 3—18 lap és 1872: 33—35. lap.

A n. m. minister úr ezen javaslatot 1872. dec. 16. 32177. sz. a. kelt rendeletével jóváhagyván, felszólította a nevezett két kart, hogy a tanárképezde tanárait jelölje ki. Erre a bölesészeti kar 1873. január 12. ülésében dr. HÓMAN OTTÓ, LADÁNYI GEDEON, SZABÓ KÁROLY és SZAMOSI JÁNOS r. tanárokat, a természettudományi kar pedig 1873. január 9-diki ülésében dr. ABT ANTAL, BRASSAI SÁMUEL, dr. ENTZ GÉZA, dr. FLEISCHER ANTAL, dr. KÁNITZ ÁGOST, KOCH ANTAL és MARTIN LAJOS r. tanárokat jelölték ki, kik január 13-án BRASSAI Sámuel korelnök alatt a szabályzat 3. §. alapján SZAMOSI Jánost választották meg a tanárképezde igazgatójának.

E kijelöléseket és választást a minister ur 1873. február 17-kén 3443. sz. a. kelt rendeletével megerősítvén, illetőleg az igazgatót és a tanárokat kinevezvén, utasította őket, hogy az 187²/₃. tanév nyári felében működésüket kezdjék meg.

A tanári kar első ülését március 10-kén tartotta, melyen megalkulván, megállapította a tagok felvételére vonatkozó pályázatot és a költségvetési tervezetet. A március 25. tartott második ülésben felvétellett a classica philologiai osztályba 2, a földrajz-történelmibe 5, a mennyiségtan-természettaniba 7 rendkívüli tag, összesen 14-en; továbbá megállapított a tanrend.

A ministeriumnak március 22-kén 7320. sz. a. kelt leirata fejezet hiánya miatt a költségvetést megtagadta, és csupán könyvekre 200 frt, leiró mértanra 300 frtot utalványozott. A leiró mértan MARTIN Lajos tanár indítványára, a mennyiségtan-természettudományi kar felterjesztése alapján a ministeriumnak 1873. január 16. 414. sz. a. kelt rendeletével vétetett fel a képezde tantárgyai közé, a midőn a minister úr egyuttal kijelentette, hogy a kolozsvári tanárképezde hivatyva van reáliskolai tanárokat is képezni.

A szabályszerű működés kezdetét csak május 5-kén vehette, s július 12-ig tartott. Az eredmény úgy a tagok szorgalmát, mint előmenetelét illetőleg teljesen kielégítő volt. Részt vett 13 rendkívüli tag, 7 államösztöndíjas és 15 vendég-hallgató, összesen 35-en.

Az 187³/₄. tanévvel megkezdte intézetünk rendes működését. Ugyanis a ministeriumnak 1873. október 4-kén 22959. sz. a. kelt rendeletével a tanári kar felterjesztése folytán rendes tagoknak félévtettek tizenhaton, 300 forint évi ösztöndíjjal.

E tanév nevezetesebb eseményei következők:

A tanári kar e tanévben két taggal szaporodott; kineveztetvén a téli félévben (1873. nov. 18. 31675. sz.) IMRE Sándor a magyar nyelvészet- és irodalom tanárává, miután önszántából már a múlt félévben is tartott volt gyakorlatokat; s a nyári félévben dr. MELTZL Húgó a német nyelvészet- és irodalom tanárává (1874. ápril. 25. 11422. sz.). E szakok felvétele a szabályzat kiegészítését tette szükségessé, mi a tanári kar felterjesztései alapján az 1874. ján. 9. 338. és június 18. 16046. ministeri rendeletekkel meg is történt.

A tanárképezde könyvtára és olvasó-szobája (bár ideiglenes helyiségben) megnyitott 1874 január havában, s a képezdei tagok és vendég-hallgatók által igen szorgalmasan használtatott, annál is inkább, mert az egyetemi könyvtárnak ez idő szerint még nem volt alkalmas olvasó-szobája.

A képezde költségvetése oktatási célokra ez évben már szép összegeket tartalmazott, névszerint könyvekre 1000 forintot, a vegytani gyakorlatoknál felhasználandó anyagokra 300 frtot, a természettaniakhoz 200, az állat-, növény- és ásványtani gyakorlatokhoz 100—100 frtot, tehát majdnem annyit, mint a budapesti tanárképezdéé (1873. nov. 7. 29839. sz.).

1874. március 12-kén Kolozsvárra érkeztek SZTOCZEK József kir. tanácsos, a budapesti tanárképezde igazgatója és BARTAL Antal a budapesti tanárképezde gyakorló iskolájának igazgatója, hogy a ministeriumnak febr. 27. kelt 805. sz. alatti nyilt rendeletének értelmében: „az ottani (kolozsvári) tudomány-egyetem mellett fennálló közép-tanodai tanárképezdének állapotát, az abban működő tanárokkal tartandó tanácskozmány tárgyává tevén, közreműködjenek arra nézve, hogy a kolozsvári tanárképezde az ottani különleges viszonyok kellő figyelembe vétele mellett a budapestivel lehetőleg egyöntetű szervezetet nyerhessen, s az itteni (budapesti) hosszabb működés alatt szerzett tapasztalatok a kolozsvári tanárképezdénél is érvényesíttessenek.“ E tanácskozás másnap délután megtartatván, igen örvendetes eredményül azt hozta létre, hogy ezen tanárképezde tanári kara a budapestinél részint már életbe léptetett, részint csak szándékolt módosításokat elvben magáévá tette, a gyakorlati kivitt, részint helyi körülmények, részint a tanerők hiánya, sok pontra nézve — legalább egyelőre — lehetetlenné teszik. Ezen találkozás továbbá nemcsak a tanári karnak a képezde kiegészítésére vonatkozó ismételt kérései- és javaslati feljesítését engedik remélni, hanem azon felül a két testvér intézetet egymáshoz kö-

zelebb hozta, mi már is a kifejlett esereviszonyban s a fontosabb határozatok közlésében nyilvánult.

Végre még fel kell említenem, hogy a ministerium 1874 június 2. 14721. sz. a. kelt rendeletével a betöltetlen maradt 4 rendes tagsági állomás ösztöndíjából a tanári kar kérésére 800 frtot utalványozott, részint szorgalmuk által kitünő szegényebb sorsu rendkívüli tagok-, részint kiválóbb írásbeli dolgozatok jutalmazására. Az első célra fordított 475 forintból kaptak: Faragó János, Grail Lajos, Szabó Lázár és Szathmáry Ákos 60—60 forintot, Brandspiegel József, Jancsó Benedek, Koch Ferenc, Tmák József és Vizoly Zakariás 47—47 forintot. A dolgozatok jutalmazására szánt összegből kaptak: Ferenczy István (természettani és felsőbb mennyiségtani), Félegyházy Antal (természettani), Jánosi József (természettani), Lengyel József (magyar nyelvészeti), Szabó Lázár (növénytani), Vizoly Zakariás (német irodalmi dolgozatokért) 25—25 forintot, Fábrián Lajos (leíró mértani rajzokért) 15 frtot, Bartha Gyula (felsőbb mennyiségtani dolgozatért) és Koch Ferenc (rajzokért) 10—10 forintot.

Az első félévi működés kezdetét vette 1873 október 20-kán és tartott 1874 március 19-ig. Részt vett 16 rendes-, 5 államösztöndíjas-, 1 rendkívüli tag és 27 vendég-hallgató; összesen 49. A második félévi pedig tartott ápril 27-től július 20-ig. Részt vett 16 rendes-, 8 államösztöndíjas-, 20 rendkívüli tag és 10 vendég-hallgató; összesen 54. Az eredmény mindkét félévben úgy szorgalom, mint előmenetel tekintetében örvendetes volt.

II. A tanári kar.

Igazgató:

SZAMOSI János, a classica philologia tanára.

Tanárok:

ABT Antal, dr. a kísérleti természettan tanára,

BRASSAI Sámuel, dr. az elemi mennyiségtan tanára,

ENTZ Géza, dr. az állattan tanára,

FLEISCHER Antal, dr. a vegytan tanára,

HÓMAN Ottó, dr. a classica philologia tanára,

IMRE Sándor, a magyar nyelvészet és irodalom tanára,

KÁNITZ Ágost, dr. a növénytan tanára,

KOCH Antal, dr. az ásvány- és földtan tanára,

LADÁNYI Gedeon, az egyetemes történelem tanára,

MARTIN Lajos, dr. a felsőbb mennyiségtan tanára, ideiglenesen tanítja a leiró mértant is, tekintettel az építészet- és gépészetre.

MELTZL Húgó, dr. a német nyelvészet és irodalom tanára.

SZABÓ Károly, a magyar történelem tanára.

Mindnyájan egyetemi ny. r. tanárok és a középtanodai tanár-vizsgáló bizottság tagjai.

III. A tanrend.

a) 187²/₃. nyári félévben.

1. *Plato Phaedorusának magyarázása és latin írásbeli gyakorlatok.* Kedden és pénteken 4—5. ó. Szamosi János, r. t.
2. *Cicero de oratore értelmezése és görög írásbeli gyakorlatok.* Kedden és pénteken 5—6. ó. dr. Hóman Ottó, r. t.
3. *Történelmi források ismertetése és írásbeli gyakorlatok.* Hétfőn és csütörtökön 5—6. ó. Ladányi Gedeon, r. t.
4. *Béla király névtelen jegyzőjének bírálati ismertetése és írásbeli gyakorlatok.* Hétfőn és pénteken 3—4. ó. Szabó Károly, r. t.
5. *Elemi mennyiségügyi gyakorlatok.* Csütörtökön 11—12. ó. Brassai Sámuel, r. t.
6. *Felsőbb mennyiségügyi gyakorlatok.* Szerdán és pénteken 11—12. ó. Martin Lajos, r. t.
7. *Leiró mértani gyakorlatok.* Szombaton 2—4. ó. Martin Lajos, r. t.
8. *A középtanodáknál előforduló természettani alapkisérletekben való gyakorlás.* Kedden és pénteken 3¹/₂—5. ó. dr. Abt Antal, r. t.
9. *Ásványtani gyakorlatok.* Kedden 3—5, szerdán 4—6. ó. dr. Koch Antal, r. t.
10. *Növénytani gyakorlatok.* Hétfőn és kedden 4—6. ó. dr. Kánitz Ágost, r. t.
11. *Állattani gyakorlatok.* Szerdán és csütörtökön 3—5. ó. dr. Entz Géza, r. t.

Az 187²/₃. tanévben a vegytanból sem egyetemi előadások, sem tanárképezdei gyakorlatok nem tartathattak, nem lévén még berendezve az intézet.

b) 187³/₄. téli félévben.

1. *Tacitus Annalesei IV. könyvének magyarázása és görög írásbeli gyakorlatok.* Kedden 12—1, csütörtökön 10—11. ó. Szamosi János, r. t.
2. *Euripides Phoenissaejének értelmezése és latin írásbeli gyakorlatok.* Kedden és pénteken 4—5. ó. dr. Hóman Ottó, r. t.

3. *A magyar névragozás. — Középkori prózairók olvasása, elemzése.* Szerdán, pénteken 2—3. ó. Imre Sándor, r. t.
4. *Római történelmi források és az újabb írók különböző iskoláinak ismertetése.* Hétfőn és csütörtökön 4—5. ó. Ladányi Gedeon, r. t.
5. *A X. és XI. századbéli byzanti írók ismertetése.* Hétfőn és csütörtökön 3—4. ó. Szabó Károly, r. t.
6. *Algebrai és geometriai gyakorlatok.* Szerdán 3—4, szombaton 12—1. dr. Brassai Sámuel, r. t.
7. *Felsőbb mennyiség-tani gyakorlatok.* Csütörtökön és szombaton 2—3. ó. dr. Martin Lajos, r. t.
8. *Leíró mértani gyakorlatok.* Csütörtökön 10—12. ó. dr. Martin Lajos, r. t.
9. *Természettani gyakorlatok tekintettel a középtanodákban előforduló kísérletekre.* Csütörtökön 8—9, szombaton 9—10. ó. dr. Abt Antal, r. t.
10. *Vegy-tani gyakorlatok.* Szombat kivételével a délelőtti órákban beosztva. dr. Fleischer Antal, r. t.
11. *Ásvány- és őslény-tani gyakorlatok.* Hétfőn, kedden 2½—4½. ó. dr. Koch Antal, r. t.
12. *Ásvány- és őslény-tani történelem és irodalom ismertetése.* Csütörtökön 5—6. ó. dr. Koch Antal, r. t.
13. *Növény-tani gyakorlatok.* Szombaton 10—1, vasárnap 10—12. ó. dr. Kánitz Agost, r. t.
14. *Állattani gyakorlatok.* Csütörtökön, pénteken 2½—4½. ó. dr. Entz Géza, r. t.

c) 187¾. nyári félévben.

1. *Vergil pásztordalainak magyarázása és görög írásbeli gyakorlatok.* Hétfőn, csütörtökön 4—5. ó. Szamosi János, r. t.
2. *Euripides Phoenissaejének értelmezése folytatólag és latin írásbeli gyakorlatok.* Kedden, pénteken 4—5. ó. dr. Hóman Ottó, r. t.
3. *Magyar igetan Révai és utóbbiak szerint. — Magyar prózairók olvasása a XVI. századból.* Szerdán, pénteken 5—6. ó. Imre Sándor, r. t.
4. *Ó-német klasszikusok olvasása* (Hahn Mhd. Dichtungen Wien 1859 után. Auswal ausz Gottfried v. Strassburg, Tristan und Isolt) *kapcsolatban szóbeli gyakorlatokkal az ó-német nyelvtanból.* Szombaton 12—1. ó. dr. Meltzl Húgó, r. t.
5. *Praktikai gyakorlatok a német nyelvtan- és írályban, különös tekintettel az új felnémet próza remekiróira.* Kedden 7½—9. ó. dr. Meltzl Húgó, r. t.

6. *A római történelmi források és újabbkori irodalmi iskolák ismeretéseinek folytatása s a császárság történelmének fejtegetése.* Hétfőn, csütörtökön 5—6. ó. *Ladányi Gedeon*, r. t.
7. *A XV. és XVI. századi hazai történetírók munkáinak ismertetése.* Szerdán és szombaton 4—5. ó. *Szabó Károly*, r. t.
8. *Elemi mennyiségtani gyakorlatok.* Kedden 3—4, csütörtökön 6—7 szombaton 12—1. ó. dr. *Brassai Sámuel*, r. t.
9. *Felsőbb mennyiségtani gyakorlatok.* Szerdán, szombaton 3—4. ó. dr. *Martin Lajos*, r. t.
10. *Leíró mértani gyakorlatok. A sodronyminták használata az oktatásnál.* Csütörtökön 10—12. ó. dr. *Martin Lajos*, r. t.
11. *Gyakorlatok a természettan egyes ágaiból kiszemelt fontosabb részeknek előadásában és az ide vágó kísérletek végrehajtásában.* Csütörtökön és szombaton 7 $\frac{1}{2}$ —9. ó. dr. *Abt Antal*, r. t.
12. *Vegyztani gyakorlatok.* Hétfőn, kedden 4—6. ó. dr. *Fleischer Antal*, r. t.
13. *Ásványtani gyakorlatok.* Kedden, szerdán 3—5. ó. dr. *Koch Antal*, r. t.
14. *Növénytani gyakorlatok.* Hétfőn 2—5, csütörtökön 2—3. ó. dr. *Kánitz Ágost*, r. t.
15. *Állattani gyakorlatok.* Csütörtökön, pénteken 3—5. ó. dr. *Entz Géza*, r. t.

IV. A képezde tagjai.

A képezde tagjai a szabályzat 7. §. szerint vagy rendesek, vagy rendkívüliek.

Rendesek azok, kik legalább egy egyetemi év sikeres eltöltése után, pályázat alapján írásbeli és szóbeli vizsgálathoz bocsáttatván, s azt sikerrel kiállván, a tanári kar ajánlata folytán a közoktatási minisztérium által kineveztetnek. Ezek jelenleg 300 frt ösztöndíjban részesülnek.

Rendkívüli tagok *a)* azok, kik 300 frtos állami ösztöndíjt élveznek s már ennél fogva rendkívüli tagságra kötelezvék; *b)* azok, kik pályázat alapján vétetnek fel.

A 18. §. szerint az illető tanárok engedelmével a gyakorlatokon jelen lehetnek a képezdebe nem tartozó vendég-hallgatók is.

A képezde tagjai 187 $\frac{2}{3}$ nyári félévben.

Csak Rendkívüli tagok, még pedig:

a) pályázat alapján felvétettek:

a classica philologiai osztályba:

Jánosi Péter,
Putnoki Miklós;

a földrajz-történelmi osztályba:

Dobay Ferenc (meghalt),	Márton Dávid,
Józsa János,	Szász Károly;

a mennyiség-természettani osztályba:

Bartha Gyula,	Kundráth János,
Czinege István,	Lászlóffy Ferenc,
Fábián Lajos,	Szigethi István.
Jánosi József,	Összesen 13.

b) Állam-ösztöndijasok:

a classica philologiai osztályban:

Szilágyi Gyula;

a földrajz történelmi osztályban:

Sinkovich József,
Török István;

a mennyiség-természettani osztályban:

Ferenczy István,
Lakatos Mihály;

a természetrajzi osztályban:

Dezső Béla,
Kürthy Sándor. Összesen 7.

A képezde tagjai 187³/₄. téli felében

1. Rendes tagok:

a classica philologiai osztályban:

Putnoky Miklós,
Szilágyi Gyula;

a földrajz-történelmi osztályban:

Józsa János,	Schilling Lajos,
Márton Dávid,	Szász Károly;

a mennyiség-természettani osztályban:

Bartha Gyula,	Jánosi József,
Czinege István,	Keresztei Lajos,
Fábián Lajos,	Kundráth János,
Ferenczy István,	Lakatos Mihály,
Félegyházy Antal,	Szigethi István.

Összesen 16.

2. Rendkívüli tagok:

a) Felvétel útján:

Knöpfler Gyula a természetrajzi osztályban.

b) Állam-ösztöndijasok:

a magyar nyelvészeti osztályban:

Benedek Albert;

a földrajz-történelmi osztályban:

Sinkovich József,

Török István;

a természetrajzi osztályban:

Dezső Béla,

Kürthy Sándor. Összesen 5.

A képezde tagjai 187³/₄. nyári félévben.

1. Rendes tagok:

Ugyanazok, kik a téli félévben, 16.

2. Rendkívüli tagok:

a) Pályázat alapján felvéve:

a classica philologiai osztályban:

Bournáz Ernő,
Brandspiegel József,
Cristea Demeter,

Lichtenegger József,
Vizoly Zakariás;

a magyar nyelvészeti osztályban:

Jancsó Benedek;

a földrajz-történelmi osztályban:

Grail Lajos,

Jovián Antal,

Lestyán József;

a mennyiség-természettani osztályban:

Faragó János,

Koch Ferenc,

Roediger Lajos,

Szathmáry Ákos,

Vályi Gyula;

a természetrajzi osztályban:

Dániel György,
Knöpfler Gyula,
Málnásy Ferenc,
Szabó Lázár,
Tmák József,
Tóth Mihály. Összesen 20.

b) Államösztöndíjasok:

a magyar nyelvészeti osztályban:

Benedek Albert;

a földrajz-történelmi osztályban:

Sinkovich József,
Török István;

a mennyiség-termesztani osztályban:

Egyed Mózes,
Sólymosi Lajos;

a természetrajzi osztályban:

Dezső Béla,
Kürthy Sándor,
Szász István. Összesen 8.

V. Statistikai kimutatás.

Szakosztály.	Rendes tag	Rendkívüli pályázat alapján	Allamösztöndíjas rendkívüli tag	Vendég-hallgató	R. kath.	G. kath.	Helvét hitv.	Unitárius	Erdély részei	Többi Magyarországból	Bukaresti szül. de erdélyi	Magyar	Román
	187²/₃ nyári félév.												
Class. philologia	2	1	2	2	1	1	2	1	3				
Földrajz-történelem	4	2	2	4	2	2	6		6				
Mennyiség-természettan	7	2	5	6	1	1	8	1	9				
Természetrajz		2	6		2	2	2		2				
Összesen	13	7	15	12	1	6	18	1	1	20			
	20			20			20			20			
187³/₄ téli félév.													
Classica philologia	2			7	1	1	1		1	2			
Magyar nyelvészet			1	6		1	1		1				
Földrajz-történelem	4		2	1	3	3	6		6				
Mennyiség-természettan	10			6	5	1	2	8	2	10			
Természetrajz		1	2	7		3	3		3				
Összesen	16	1	5	27	9	1	10	2	19	2	1	22	
	22			22			22			22			
187³/₄ nyári félév.													
Classica philologia	2	5		2	5	1	1	6		1	6	1	
Magyar nyelvészet		1	1	3	1	1	2				2		
Német nyelvészet				(4)									
Földrajz-történelem	4	3	2		6	3	9				9		
Mennyiség-történelem	10	5	2	2	6	1	7	3	13	4	17		
Természetrajz		6	3	3	1	8	8	1			9		
Összesen	16	20	8	10	19	2	20	3	38	5	1	43	1
	44			44			44			44			

A német nyelvésznél felhozott 4 vendég-hallgató más minőségben a tagok közé már be van számítva.

VI. Tanszerek.

1. Könyvtár.

a) Vétel útján szereztettek:

1. **A**nakreon dalai ford. Péchy.— 2. **B**allagi Új teljes német és magyar szótár. — 3. Bardey Algebraische Gleichungen. — 4. Bardey Aufgabensammlung. — 5. Bartal és Veress magyar latin szótár 3. kiadás.— 6. Bemmelen (Van) Repertorium annum litteraturae botanicae periodicae. T. I.— 7. Bergmann u. Leuckart Anatom. physiolog. Uebersicht d. Thierreichs. — 8. Brandt, Phoebus u. Ratzeburg Abbildung u. Beschreibung der Giftgewächse. — 9. Brefeld Untersuchungen über Schimmelpilze. 1. 2. H.— 10. Brehm Illustriertes Thierleben I—VI. k.— 11. Brockmann Lehrb. d. eb. u. sphär. Trigonometrie. — 12. Brockmann Lehrbuch d. element. Geometrie. 1. Planimetrie. — 13. Bronn Entwicklungsgesetze d. organischen Welt. — 14. Bronn Morphologische Studien. — 15. Bucolicorum Graecorum reliquiae ed. Ahrens. 1. 2. — 16. **C**arus Geschichte der Zoologie.— 17. Ciceronis de oratore libri ed. Bake. — 18. Cicero de oratore von Piderit. — 19. Cicero Rede f. Milo von Osenbrüggen—Wurz.— 20. Claus Grudzüge der Zoologie. — 21. Clebsch Theorie d. binären algebr. Formen.— 22. Constantinus Porphyrog. De thematibus et administrando imperio, rec. Bekker.— 23. Cotta Ajelen geológiája.— 24. Curtius Griechische Geschichte. 4. Aufl. I. u. III. Band. — 25. **D**arwin A fajok eredete. 2 köt.— 26. Dippel Das Mikroskop u seine Anwendung 1. 2. — 27. Dupin Géométrie et mécanique des arts et métiers. 3 k.— 28. Durège Die ebenen Curven dritter Ordnung. — 29. **E**ndlicher monumenta Arpadiana. — 30. Euripidis tragoediae ex rec. Kirchhoffii. 1. 2. — 31. Euripidis Phoenissae ed. Valckenaer. 1. 2. — 32. Euripidis Phoenissae ed. G. Hermannus. — 33. Euripidis Phoenissae ed. Klotz (2 példányban).— 34. **F**iedler Die Elemente d. neueren Geometrie u. d. Algebra d. binären Formen. — 35. Fiedler Analyt. Geometrie d. Kegelschnitte. — 36. Fogarasi Művelt magyar nyelvtan.— 37. Fresenius Anleitung zur qualitativen chem. Analyse. 13. Aufl. — 38. Fresenius Anleitung zur quantitativen chem. Analyse. 6. Aufl. 1—3. Lief.— 39. Frick Physikalische Technik.— 40. Fuhrmann Aufgaben aus der analyt. Mechanik.— 41. **G**ehler Physikalisches Wörterbuch XI kötet.— 42. Gellius ex rec. M. Hertz. 2. k. — 43. Gmelin-Kraut Handbuch der Chemie a) Anorganische Chemie 3 k. b) Organische Chemie 5. k. és Supplement. Utolsó Kiadás.— 44. Guhl u. Koner Das Leben d. Griechen u. Römer. — 45. Guizot az angol forradalom története. — 46. Guizot Geschichte Oliver Cromwells. — 47. **H**ager Das Mikroskop und seine Anwendung. — 48. Hahn Ornamenten-Schule.— 49. Hallier Phytopathologie. — 50. Hauer u. Stache Geologie Siebenbürgens.— 51. Hermannii Epitome doctrinae metricae. — 52. Hesse Vorlesungen aus d. analyt. Geometrie. — 53. Hirsch Meier Sammlung geometrischer Auf-

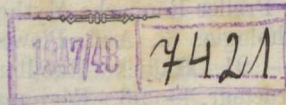
gaben, 2 k. — 54. Horváth M. Magyarország történelme 14 köt. — 55. Huxley Elemi álettan. — 56. Jahrbücher (neue) f. Philologie und Paedagogik. 1874. — 57. Kabsch das Pflanzenleben der Erde. — 58. Kaltenbach Die Pflanzenfeinde aus d. Klasse d. Insekten. — 59. Klotz Handbuch d. latein. Stilistik. — 60. Klügel Mathematisches Wörterbuch 7 k. — 61. Kraft Deutsch-lateinisches Lexikon. 4 Aufl. 2 k. — 62. Kriese Ueber Platons Phaedros. — 63. Külp Die Schule d. Physikers. — 64. Ladenburg Vorträge über die Entwicklungsgeschichte d. Chemie. — 65. Lange Römische Alterthümer 1–3. k. — 66. Launitz Wandtafeln zur Veranschaulichung antiken Lebens u. antiker Kunst. — 67. Leonhard Geognosie u. Geologie. — 68. Leunis Synopsis der Naturgeschichte des Thierreichs. — 69. Leunis Synopsis der Naturgeschichte des Pflanzenreichs. — 70. Lhuillier Anleitung zur Elementar-Algebra. — 71. Margó Tudományos állattan. — 72. Mommsen Th. Römische Geschichte 4 k. — 73. Naumann Elemente der Mineralogie. — 74. Nendtvich A vegytan alapelvei. — 75. Newton Arithmetica universalis. — 76. Newton Arithmetica universalis cum commentario Castillionei. — 77. Pape Handwörterbuch der griech. Sprache. 5 k. — 78. Passow Handwörterbuch d. griech. Sprache. 4 k. — 79. Pauly Real-Encyclopädie des class. Alterthums. 8 k. — 80. Pelz Geschichte Peters des Grossen. — 81. Petzval O. Felsőbb mennyiségtan. 2 k. — 82. Pfizner Die Annalen des Tacitus kritisch beleuchtet. I. — 83. Pindari opera ed. Heyne. 3 k. — 84. Pindari opera ed. Boeckh 4. k. — 85. Poetarum sceniorum Graecorum fabulae superstites ed. Dindorf Ed. 4. — 86. Potthast Bibliotheca medii aevi és Supplementum hozzá. 2 k. — 87. Pouillet-Müller Physik. 3. k. — 88. Preller Römische Mythologie. 2 kiad. — 89. Preller Griechische Mythologie. 3. Aufl. Plewtól. I k. — 90. Quenstedt Petrefakten-Kunde. — 91. Radicke Handbuch d. Optik 2 k. — 92. Reuleaux Der Constructeur. — 93. Régi magyar mesék, beszélyek és erköles-iratok, kiadja Toldy F. 1. k. Pesti Gábor meséi stb. — 94. Riedl Magyarische Grammatik. — 95. Riedl Magyar nyelvtan. — 96. Roscoe A vegytan alapvonalai. — 97. Rose Handbuch der analyt. Chemie 2 k. — 98. Rosenbusch Mikrosk. Physiographie. — 99. Salmon Analytische Geometrie der höheren ebenen Curven. — 100. Schindler Theorie des Modellbaues. — 101. Schlosser Geschichte des XVIII u. XIX. Jahrhunderts. 5 Auflage. 8 k. — 102. Schlömilch Uebungsbuch zum Studium der höheren Analysis. 2 k. — 103. Schlömilch Compendium der höheren Analysis. 2. k. — 104. Schmarda Die geographische Verbreitung der Thiere. 3 k. — 105. Schoemann Griechische Alterthümer 2 k. — 106. Spruner-Menke Atlas antiquus. — 107. Suidae Lexicon ed. Bernhardy. 2 k. — 108. Swinden (van) Elemente der Geometrie. — 109. Szabó Ásványtan. — 110. Tacitus ed. Halm 2 k. — 111. Tacitus ed. Ritter. — 112. Tacitus von Nipperdey 2 k. — 113. Tacitus Annalen von Draeger (2 példányban). — 114. Természettudományi Közlöny I–VI köt. — 115. Theocriti, Bionis et Moschi quae supersunt ed. Jacobs. — 116. Theocritus, Bion, Moschus tertium ed. A. Meineke. — 117. Theokrits Idyllen v. Fritzsche. — 118. Theocriti idylla

ed. Fritzsche. — 119. Toldy A magyar nemzeti irodalom története. 2 k. — 120. Troschel Zoologie. — 121. Vergili Opera ed. Forbiger. Ed. 4. T. I. II. — 122. Vergils Gedichte von Ladewig 1—3. — 123. Weberbauer Die Pilze Norddeutschlands. — 124. Will Anleitung zur chemischen Analyse. — 125. Wüllner Lehrbuch d. Experimentalphysik. 4 k.

b) Ajándék útján.

A bölcsészeti kartól: Kiss Áron A neveléstörténet kézi könyve különös tekintettel Magyarországra. — A budapesti tanárképezde igazgatóságától: Jutalmazott pályadolgozatok a m. k. reáltanárképezdében 187°/₁ és 187¹/₂ évben. 5 füzet 3—3 példányban. — Az erdélyi muzeum-egylettől: Erdélyi Múzeum eddig megjelent 1—7 száma. — Szamosi János igazgatótól: Cicero de officiis von O. Heine. 2. Aufl. — Lattmann u. Müller Kürzgefasste lateinische Grammatik. 3. Aufl. — Sophoclis tragoediae ed. Erfurdt et God. Hermann Lipsiae 1809—1825. 7 kötet. — Thewrewk E. Római és görög pénzsámítás. — Zumpt Lateinische Grammatik 9. Aufl.

(Folytatása következik.)

B 115508